

Denne artikkelen kan kopieres fritt og viderefremidles til andre.

En forutsetning er at navn på utgiver (Strinda historielag), årbokas årstall og forfatter(e) oppgis.

Det må ikke foretas endringer i artiklene.

Det er ikke tillatt å skanne eller kopiere bilder i bøkene for bruk i andre sammenhenger.

Fra Trondhjems Meieri til Tine Midt-Norge

Av Roall Hognestad

De første meieriene

Fellestilltak for foredling av melk kom i stand i Norge på midten av 1800-tallet etter mønster fra Sveits. Det første samvirkemeieriet her i landet ble etablert i Rausjødalen i Tolga i 1856. Tiltaket var bare et par år, men "frøet" var sådd, og ikke lenge etter begynte det å spire og gro rundt i landet.

Det første meieriet i Trøndelag for felles behandling av melk ble opprettet på Mo gård i Levanger i 1861. Det hadde 40 leverandører, og ca. 700 kg melk pr. dag. Produksjonen var ost og smør. Osten mislyktes, resultatet var lite oppmuntrende, og meieriet ble nedlagt etter 3 – 4 år. I 1869 ble Lerens Meieri opprettet, det ble forløperen til Levanger Meieri, og starten på opprettelsen av en rekke meierier. I Nord-Trøndelag ble det i 1870-årene opprettet 7 meierier, og frem til 1900 35 meierier. Det første meieriet i Sør-Trøndelag var Melhus Meieri i 1876. I 1900 var det opprettet 43 meierier i Sør-Trøndelag. Det første meieriet i Trondheimsregionen var Grensen Meieri på Øysand, som ble opprettet i 1880. De fleste meieriene i Sør-Trøndelag hadde melkeutsalg i byen, og bøndene rundt byen solgte også melk direkte til kundene.

Trondhjems Meieri 1883 – 1947

En del av bøndene i Strinda innså at fellesanlegg for behandling av melken var å foretrekke. Strinden landboforening tok saken opp i et møte i 1881 med sikte på å få dannet et meieribolag for Strinden, men skepsisen var stor, og det ble ikke noe av det. Men i 1883 ble det alvor, da innkalte Lauritz Jensen, Ranheim, H. W. Finne, Tungen, P. Moxness, Bromstad, og A. Bachke, Ringve, til møte for å opprette et meieriselskap, og 6. juni 1883 ble Trondhjems Meieribolag stiftet med H. Finne som formann i styret. Det ble innkjøpt en eiendom i Erling Skakkes gate (Erling Skakkes gt 25) for kr 26 500. Allerede i desember samme år begynte virksomheten. Meieriet hadde 29 leverandører, melkemengden var 2500 kg pr dag. Melkeprisen første måned var 8 øre pr. kg. Driften var i første rekke basert på melkesalg, men var også utstyrt for produksjon av ost og smør.

Samme året startet Strindens Meieribolag, det hadde lokaler i Brattørgata. Melkemengden var ca. 500 000 liter pr år, utenom melkesalg var det produksjon av ost og smør. Meieripersonalet var to menn og to kvinner, i butikken var ansatt fem personer.

I 1894 gikk Trondhjems Meieribolag og Strindens Meieribolag sammen i ett sel-

Det store meieranlegget på Buran.
Her startet Trondhjems Melkforsyning i 1925. Rampen til høyre er fra nyere tid. Trøndermeieriet overtok anlegget i 1948 og utvidet det ved et tilbygg mot gårdsplassen.

Fra boka *Melkeomsetningen i Trondheim gjennom 100 år*.

skap under navnet Trondhjems Meieri. Trondhjems Meieri var organisert som aksjeselskap. Det var derfor et lukket selskap, og kunne bare oppta nye medlemmer ved utvidelse av aksjekapitalen. Dette var tungvint når det kom til nye leverandører, men det ble likevel ikke gjort om til andelslag før i 1925.

Bygningene som Trondhjems Meieri hadde i Erling Skakkes gate, var lite hensiktsmessige, det ble derfor bygget nye meieribygninger på samme tomten i 1936. Det var et solid bygg med moderne maskiner og utstyr. Anlegget hadde en kapasitet på 8 mill. kg melk pr år, og kostet kr 300 000. Meieridriften fortsatte der til 1950.

Trondhjems Melkforsyning 1921 – 1947

1880-årene var preget av lave priser og dårlig omsetning. Det var på den tiden 20 meierier som solgte melk i Trondheim. Dessuten leverte mange bønder melk direkte til kundene i byen. Konkurransen om markedet var hard. Utbetalingsprisen var helt nede i 6,5 øre pr liter.

Det ble tatt flere initiativ for å få til samarbeid mellom melkesalgsmeyerierne i og rundt Trondheim. Det første forsøket på et samarbeid var i 1880, da ble det opprettet avtale om felles drift mellom Grensen Meieri og Melhus Meieri. Denne avtale ble senere tiltrådt av Kvål

Fra ekspedisjonsrampen ved Trondhjems Melkforsyning i 1920-årene.
Fra boka *Melkeomsetningen i Trondheim gjennom 100 år*.

Meieri og Leinstrand Meieri. Til å begynne med gikk fellesdriften bra, men da det til stadighet ble opprettet nye melkesalgsmeierier rundt Trondheim, oppsto det vanskeligheter med salget, og samarbeidet opphørte. Bare i 1883-84 kom det 11 nye meierier på markedet i Trondheim. Dette førte til dårligere priser og misnøye.*

Det ble gjort mange forsøk på å få til samarbeid om melkeomsetningen i

*. Meierier i Stinda var Jonsvannet, Bratsberg og Være meierier. Se artikkel i årbok 2006 om Jonsvannet meieri.

Trondheim fra 1900-tallet og utover, men først i 1921 kom det i stand en sammenslutning som fikk stor betydning for meieridriften og melkeomsetningen i Trondheim. Da gikk 26 meierier med en samlet melkemengde på 10,4 mill kg sammen og stiftet Trondhjems Melkforsyning. Trondhjems meieri var ikke med. Det konstituerende møte ble holdt på Trønderheimen 5. november 1921. Som disponent ble ansatt Anders Grindaker som var bestyrer ved Statens Meieriskole, Levanger.

Ledelsen sto foran en stor oppgave, det måtte skaffes tomt og planlegges nytt

Interiør Trondhjems Melkforsyning.
Flaskemelkanlegg fra 1930-årene.

Tappemaskin for flaskemelk på Trondhjems Melkforsyning.

Fra boka *Melkeomsetningen i Trondheim gjennom 100 år*.

meierianlegg. Det ble skaffet en tomt på Buran på 5500 kvm. Byggearbeidene startet i august 1923, og anlegget ble tatt i bruk 10. mars 1925. Det var et imponerende anlegg med moderne maskiner og utstyr, bl. a. for lavpasteurisering av melk, flaskemelkanlegg og mekanisk vask av transportspann. Intet var spart for å gjøre bedriften så hygienisk som mulig. Mot Innherredsveien ble det oppført en forretningsgård i 3 etasjer, halvparten av annen og tredje etasje ble leid bort til Statens Meieriskole fra 1. juli 1926.

Meierianlegget kostet 1,3 mill. kroner. Det kan synes som et lite beløp, men den gang var det et tungt løft for bøndene. Renter og avdrag tyngtet sterkt på driften de første årene. Dette førte til en viss uro blant bøndene, da det var vanskelig å holde samme utbetalingspris som andre meierier som hadde gjeldfrie og nedskrevne anlegg. Melkemengden økte likevel betydelig fra 8,9 mill. kg i

1926 til 17,4 mill. kg i 1939. Trondhjems Melkforsyning startet med 26 meierier som medlemmer. Lensvik Meieri ble tatt opp i 1934, Høllonda Meieri, Orkland Meieri og Storfosen leverandørslag i 1938, slik at det da var 30 meierier med i sammenslutningen.

I 1920-årene var konkurransen om melkemarkedet hard. Det var over 200 melkeutsalg i Trondheim - det ble regnet med at mist 100 var overflødige. Dette førte til en katastrofal nedgang i nettoutbyttet for melkesalgsmeieriene, og prisen gikk ned fra 42,3 øre pr. liter i 1921 til 18,2 øre i 1929. Det ble gjort mange forsøk på å få orden på forholdene. Det som til slutt løste krisen, var et forslag fra Norges Bondelags felleskomite for organisering av melkeomstningen i 1929. Dette førte til opprettelsen av Trøndelag Melksentral i 1930. Fra da av kom etter hvert melkeomsetningen over i mer ordnede forhold. Meieriene fikk hvert sitt salgsområde, og det ble innført

Trondhjems Melkforsyning

Telefoner			Telegramadresse
Kassa og bok-	holder nr. 269		„Melkforsyning“
Ekspedition	„ 275		
Disponenten	„ 2230		

Melk, Fløte, Kulturmilk, Kefir.

Smør, alle sorter ost.

Kun førsteklasses varer.

1927

en utjevningsordning mellom melk anvendt til konsum og melk til produksjon av ost og smør.

Under krigen gikk levert melkemengde hurtig tilbake, fra 17,4 mill. kg i 1939 til bare 6,4 mill. i 1944. Melken ble rasjonert, rasjonene for små barn var forholdsvis gode, men for voksne var de alt for snaue, bare 0,25 liter skummetmelk pr dag. Det var lange tider hvor det ikke var full dekning for rasjonene. Matsituasjonen var derfor kritisk for mange.

Melkeforsyningen begynte i 1942 å koke grønnsaksuppe og bidrog på denne måten til å lette matsituasjonen noe. Suppen ble kokt i ysteriet og solgt til bedrifter, forretninger og utsalg. Prisen var 80 øre literen til bedrifter, og 90 øre i utsalgene. Tiltaket ble populært, det ble kokt over 1000 liter grønnsaksuppe pr. dag.

Trøndermeieriet 1947 - 1983

I 1944 oppnevnte Norske Melkeproducenters Landsforbund en komite som skulle utarbeide forslag til en rasjonalisering av melkeomsetningen i Oslo, Bergen og Trondheim. Komiteen var først inne på at det skulle være en fordeling av markedet i Trondheim mellom 6 meierier, slik at hvert meieri fikk sitt bestemte salgsområde, men kom snart til det resultat at det eneste rasjonelle var en sammenslutning av meieriene i ett selskap. I 1946 innkalte komiteen formennene og bestyrerne for de interesserte meieriene til møte. Etter at saken var behandlet i meieriernes organer, ble det den 10. november 1947 innkalt til konstituerende møte. Forslaget om sammenslutning av meieriene ble vedtatt og vedtektene godkjent. Navnet på selskapet ble Trøndermeieriet A/L.

Driften av Trøndermeieriet startet 1. januar 1948. De tidligere meieriene opphørte samtidig som egne selskaper. Ved starten var det 2 868 leverandører fra 25 kommuner. Det var 51 meieranlegg og mottagerstasjoner fra Rognlan i nord til Hovin i sør, årlig melkemengde 27,2 mill. kg. Det var da et av de største meieriene i landet.

Et av de første spørsmål som ledelsen måtte ta standpunkt til, var om driften på begge anleggene i byen skulle drives videre. Beregningene viste at det ville spares store driftsutgifter ved å samle driften på ett anlegg, men anlegget på Buran hadde ikke kapasitet til å ta all melken. Det ble derfor vedtatt å bygge ut og modernisere anlegget på Buran. I årene 1949-51 ble det investert 4,0 mill. kr i bygninger, maskiner og installasjo-

ner, og all meieridrift i byen ble samlet på Buran. Anlegget i Erling Skakkes gate ble fra da av hovedsakelig benyttet til iskremproduksjon.

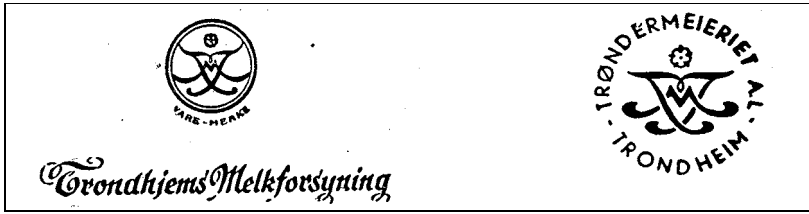
Ved starten overtok Trøndermeieriet 74 melkeutsalg fra de tidligere meieriselskapene. Mange utsalg var overflødige, da flere var plassert tett opp til hverandre. 8 utsalg ble derfor nedlagt straks. I 1957 var det enda 48 utsalg i drift, og 68 personer var ansatt ved utsalgene. Kolonialhandelen overtok etter hvert mer og mer av melkesalget, Trøndermeieriets melkeutsalg ble derfor etterhvert avviklet, men enda 1984 var det to utsalg i drift.

I Trøndermeieriets tid skjedde det store endringer på mange områder. Ved starten var det vanlig at produsentene selv

Mottakingshallen på Buran etter modernisering i 1951.

Fra boka *Melkeomsetningen i Trondheim gjennom 100 år*.

sørget for transporten av melken, men etter hvert overtok meieriet inntransporten av melken med egne bilruter. Noe melk kom også med båt bl. a. fra Stadsbygd og Lensvik. I 1955 var det 44 bilruter for transport av melk i spann til Trøndermeieriet.

Innføring av gårdstanksystemet kom i 1967. Dette utløste et stort kapitalbehov, da hver leverandør skulle ha sin gårdstank, og inntransporten skulle over på spesialbygde tankbiler. Alt kunne ikke skje med en gang, en måtte bygge ut gårdstanksystemet over flere år. Den siste "spannruten" ble først avviklet i 1973. Dette var en stor forbedring både for leverandørene og meieriene. Behandlingen av melken på gårdene ble mer hygienisk og arbeidsbesparende ved at en ble kvitt melkespannene.

Konsummelken ble i den første tiden transportert til utsalgene i spann. Melken ble tømt i åpne kar i butikkene og derfra øst over i forbrukernes egne spann og beholdere. Dette var en lite hygienisk måte å omsette melk på, og holdbarheten ble deretter. Tapping av melk på glassflasker kom i gang på enkelte meierier tidlig på 1900-tallet, men først på 1920-tallet fikk denne omset-

ningsmåte en større utbredelse. Glassflaskene var et stort hygienisk fremskritt sammenlignet med omsetning i løst mål. Klare glassflasker hadde den ulempe at de ikke beskyttet melken mot sollys og lyspåvirkning, dette medførte at en lett fikk "solsmak" på melken. På 1950-tallet gikk en derfor over til bruke brune glassflasker.

Tapping av melk og fløte på engangsemballasje startet på anlegget på Buran i 1963, samtidig som salget av melk i glassflasker fortsatte som før. Salget på engangsemballasje overtok mer og mer av omsetningen, selv om prisen var høyere enn melk i flasker. Allerede etter to år var salget på flasker under 50%, og i 1967 var det helt slutt med flaskemelk i Trondheim.

Melkemottaket til Trøndermeieriets anlegg i Trondheim var 10,1 mill. liter i 1948, 19,0 mill. i 1957 og 41,5 mill. i 1983. Utbetalingsprisen til produsentene var 43,1 øre pr. liter melk i 1948, 60,0 øre i 1957, og 252,9 øre i 1983. Totalt ansatte i produksjon, transport og administrasjon var 166 i 1948, 223 i 1972 og 183 i 1983.

Anlegget på Tunga

Meierianlegget som Trøndermeieriet hadde på Buran, ble etter hvert for lite til å ta hånd om den økende melketilførselen. Ledelsen innså at det ville bli nødvendig å bygge nytt på en større tomt. Trøndermeieriet var med i eiendomsselskapet A/L Falkenborg, og da dette selskapet fikk hånd om et større tomteareal på Tunga, fikk Trøndermeieriet i 1958 46,9 dekar til disposisjon.

Arbeidet med meierianlegget på Tunga tok til i desember 1968 med fjerning av

matjord. Bygget fikk en grunnflate på 9000 kvm, og en samlet gulvflate på 13000 kvm. I tillegg til meierilokaler og kontorer ble det bygget bilverksted med smøre- og vaskehall og bensinpumper. Ved innkjørselen ble det også oppført vaktmesterbolig.

Både fremdriftsplan og kostnadsramme ble overholdt. Den 8. desember 1971 ble det tatt imot melk i anlegget. Samlede kostnader for bygninger, maskiner og utstyr kom på 33 mill. kroner. Trøndermeieriet hadde da et tipp-topp moderne

Anlegget på Tunga ca. 1973. Til venstre ser vi administrasjonsbygget. Bak dette til venstre er Statens næringsmiddeltekniske skole, og ved siden av dette er verksted og melkemottaket. Den store flate bygningen inneholder produksjonen til venstre og lager for ferdigvarer og emballasje til høyre. Den lille bygningen i forgrunnen er vaktmesterbolig.

Fra boka *Melkeomsetningen i Trondheim gjennom 100 år*.

anlegg til å dekke både dagens behov og fremtidige utfordringer.

Selv om anlegget var romslig dimensjoner da det var nytt, har det vært flere utvidelser og ombygginger for å ta unna økingen i tappemengde. Den første ombyggingen var i 1985, da ble kontorbygningen ominnredet for å gi plass til hovedkontoret til Trøndelag Meieri.

En betydelig opprusting av anlegget ble gjennomført i 1989-91 for å utvide tappekapasiteten. Samtidig ble sentrallaboratoriet for leverandørmelkeprøvene samlet på Tunga. Da anlegget var nytt, var det gitt plass til eget snekkerverksted. Dette ble i 1995 bygd om til kontorer for markedsavdelingen. Felles ferskvaredistribusjon ble også lagt til anlegget på Tunga i 1996. (Se artikkelen om Bøndernes Salgslag, s. 111). Dette krevde utvidelse av kjølerommet og andre bygningsmessige endringer. Samtidig ble administrasjonsbygget ombygget for å tilpasses den nye administrasjonen i Tine Midt-Norge.

Økningen i sortimentsbredden i Tine resulterte i en større utvidelse av produksjons- og ekspedisjonslokalene i 2004. Dette er den siste utvidelsen av anlegget.

I 1983 var det 9 meierianlegg i Trøndelag utenom anlegget på Tunga som tappet konsummilk. Det er store økonomiske fordeler med å samle store mengder melk på hvert anlegg. Dette har ført til at all konsummeltapping i

Trøndelag er samlet på Tunga. Herfra forsynes hele Trøndelag, deler av Nordmøre og Nord-Østerdalen med konsummilk. Anlegget fremstår nå som et topp moderne meierianlegg. Tappemengden er 64 mill. liter pr. år, antall enheter som tappes (produseres), er 98 mill pr. år. En del sorter er Tunga alene om å tappe, i den forbindelse kan nevnes Go`morgen, som har blitt et stort produkt - det tappes 36 mill. stk. pr år. Sortimentet har de senere år blitt betydelig utvidet. Antall varenummer flytende produkter er nå på 213, og selv om ikke alle produktene tappes på Tunga, så kreves det en betydelig lagerplass. Det er nå 142 ansatte ved anlegget, det er 10 mer enn for 20 år siden, mens behandlet melkemengde er nesten fordoblet.

Trøndelag Meieri 1983 – 1995

Da melksentralene ble opprettet i Norge i 1930 og 1931, var det et stort organisasjonsmessig fremskritt. En fikk da til en utjevning av utbytte på melk anvendt til produksjon av ost og melk til konsum. Dessuten fikk hvert meieri sitt salgssområde, og konkurransen om konsummilken opphørte. Etter hvert som forholdene endret seg, viste det seg at denne organisasjonsform ikke fungerte tilfredsstillende. Bl. a. ble det store forskjeller i utbetalingsprisen til melkeprodusentene, opp til 25 % av melkeprisen, og med overproduksjon av melk og større behov for markedstilpasninger var en treleddet organisasjon (det enkelte meieri, distriktsvise melksentraler og Nor-

ske Melkeprodusenters Landsforbund) lite funksjonell på flere måter.

Styret i Norske Melkeprodusenters Landsforbund satte i 1976 ned et bredt sammensatt utvalg som fikk i oppdrag å utrede melkeprodusentenes fremtidige organisering i Norge. Utvalget avga en grundig utredning av saken, og konkluderte med at meieriene burde samordnes i distriktsmeierier.

Utvalgets innstilling ble behandlet i årsmøtet i Norske Melkeprodusenters Landsforbund 26. og 27. april 1978. Debatten i årsmøtet viste at det var vanskelig å enes om en endelig avklaring i spørsmålet. Styret fikk imidlertid fullmakt til å arbeide for dannelse av distriktsmeierier der forholdene lå til rette for det. På det grunnlag ble det i 1981 gjort et forsøk på å samle Snåsa Meieri, Steinkjer Meieri, Inderøy Meieri, Innherredsmeieriet, Skogn Meieri og Trøndermeieriet i et distriktsmeieri. Men saken strandet på grunn av juridisk uenighet om innkallingen til det konstituerende møte.

Årsmøtet i NML vedtok med stort flertall i 1980 å gå aktivt inn for å danne distriktsvise meieriselskaper i hele landet innen utgangen av 1983. Trøndelag Melksentral innkalte representanter fra alle meieriene i Trøndelag 18. januar 1983 til behandling av distriktsmeierisaken. Møtet nedsatte tre komiteer som fikk i oppdrag å utarbeide forslag. Disse

ble sendt alle meieriene i Trøndelag til behandling i sine årsmøter.

Resultatet av behandlingen i årsmøtene ble at i 17 meierier var det flertall for å gå inn i sammenslutningen, mens i Namdalsmeieriet, Steinkjer Meieri og Skogn Meieri var det flertall imot.

Steinkjer Meieri og Skogn Meieri innkalte senere til ekstraordinære årsmøter, og vedtok å gå med i distriktsmeieriet for Trøndelag, mens Namdalsmeieriet ble stående utenfor.

Det konstituerende møte i Trøndelag Meieri ble holdt i Trondheim 14. september 1983. Det møtte 106 utsendinger fra 17 meieriselskap og 13 representanter valgt av de ansatte. Møtet vedtok enstemmig å stifte Trøndelag Meieri. Roall Hognestad, Trondheim, ble ansatt som administrerende direktør. Han hadde tidligere vært meieribestyrer ved Harstad Meieri og Innherredsmeieriet og adm. direktør ved Trøndermeieriet. Administrasjonen hadde kontorfellesskap med Trøndelag Melksentral i Norske Meieriers Salgssentral på Reina til å begynne med, men flyttet i 1986 kontoret til administrasjonsbygget på Tunga.

Da Trøndelag Meieri ble stiftet, var det det største meieriselskapet i Norge. Det tok imot 312 mill. liter melk, det var 701 ansatte, og årsumsetningen var 1 639 mill. kroner. Hovedstyret sto overfor store oppgaver med å få samordnet driften ved selskapets 22 anlegg. Noe av det

første som ble gjort, var å få satt ned et utvalg som fikk i oppdrag å utarbeide en foreløpig driftsplan for selskapet. Det var for mange anlegg som drev med samme produksjon. 16 anlegg hadde smørproduksjon, denne produksjon ble nedlagt ved 13 anlegg. Videre var det konsummelktapping ved 9 anlegg, 5 av anleggene avvirket tappingen. Det gikk greit å samordne produksjonen på en mer rasjonell måte, men det var også for mange anlegg i drift. Å legge ned anlegg var en mer omstendelig prosess da dette måtte vedtas i årsmøte.

Anleggsstrukturen var den største og vanskeligste saken hovedstyret i Trøndelag Meieri hadde til behandling. Etter at saken var utredet flere ganger og behandlet i selskapets organer i flere år, ble det i årsmøtet 1991 satt et foreløpig punktum. Da vedtok årsmøtet etter en heftig diskusjon en plan, som resulterte i at 10 meierianlegg i Nord- og Sør-Trøndelag ble nedlagt.

Melketilførselen til Trøndelag Meieri gikk ned fra 312 mill. liter i 1984 til 288 mill. liter i 1995. Dette skyldes overproduksjon av melk i Norge. Melkeproduksjonen ble derfor regulert ned ved et toprissystem på melk, som i korthet gikk ut på at hver melkeprodusent fikk tildelt en årskvote som ble betalt med full pris, og leveranse ut over kvoten ble betalt med nesten ingenting.

Melkeanvendelsen endret seg også denne periode. Fra gammelt av ble en del av

melken returnert til leverandørene som skummet melk til dyrefôr, i 1984 ble 22,4 % av melken returnert til leverandørene som skummet melk til fôr. Denne anvendelsen av melken ble sterkt redusert og var bare 4,8% i 1995. Dette førte til at en betydelig mengde melk ble frigjort for osteproduksjon. Osteproduksjonen økte fra 10 700 tonn i 1984 til 14 000 tonn i 1994.

Utbetalingsprisen for melken var i 1984 252,9 øre pr. liter. Den økte til topp i 1992 til 377,8 øre, en økning på 124,9 øre, eller 49,4%. I de følgende 3 år gikk prisen ned til 340,5 øre som følge av sviktende salg, dårligere melkeanvendelse og vilkårene i jordbruksavtalen.

Da Trøndelag Meieri ble etablert i 1984, var det 701 ansatte i selskapet, arbeidsstokken ble redusert til 509 i 1995. Den store nedgangen i antall ansatte ble gjennomført uten oppsigelser med naturlig avgang, førtidspensjonering, omplassering og tilbud om etterlønn.

Trøndelag Meieri fikk bare 12 driftsår. Det var imidlertid en aktiv periode, da det ble gjennomført betydelige og nødvendige endringer både i organisasjonen, industridelen og markedsaktivitetene for å tilpasse seg endrede rammevilkår og nye krav til meierisamvirke.

En epoke i meierisamvirket i Trøndelag var dermed slutt.

Fra Tunga i september 2007. Artikkelforfatter Roall Hognestad til venstre og prosjektleder Terje Drøyvold til høyre. Foto: Sigurd A. Fjær.

Tine Midt–Norge 1996 – 2006

Selv om organiseringen i distriktsmeierier var en stor organisasjonsmessig forbedring, var det ikke en god nok løsning, da flere meierier sto utenom ordningen. Styret i Norske Melkeprodusenters Landsforbund (NML) satte derfor i gang en omfattende utredning med sikte på omorganisering av meierisamvirket. Styrets forslag ble sendt alle meieriselskapene til uttalelse med svarfrist 1. september 1992.

Det sentrale punkt i dette forslaget var at alle meierier i Norge skulle samles i 5 regionale selskaper. For Midt–Norge gikk forslaget ut på at Namdalsmeieriet,

Trøndelag Meieri og Nordmøre og Romsdal Meieri skulle sluttet sammen i ett selskap. Styret i NML innkalte til ekstraordinært årsmøte 7. oktober 1992 på denne store og viktige saken. Der ble styrets forslag enstemmig vedtatt. Det var første gang at en så omfattende sak ble enstemmig vedtatt i årsmøte i NML. Ledelsen i de 3 meieriene i Midt–Norge drøftet saken i et felles møte, der en ble enig om å arbeide videre med sikte på å realisere intensjonene i årsmøtets vedtak.

I årsmøtet i Trøndelag Meieri i 1993 ble saken lagt frem til orientering, og hovedstyret fikk fullmakt til å arbeide vi-

dere med saken. Hovedstyret utarbeidet forslag til sammenslutningsavtale og vedtekter, som ble sendt alle melkeprodusentene og de ansatte. Produsentlagene og de ansatte ga sin tilslutning til sammenslutningsavtalen og fusjonsprosessen. Årsmøtet i Trøndelag Meieri 7. april 1995 vedtok med 135 mot 2 stemmer at Trøndelag Meieri fra 1. januar 1996 skulle gå sammen med Namdalsmeieriet og Nordmøre og Romsdal Meieri i et nytt selskap, Tine Midt-Norge. Til administrerende direktør ble ansatt Stein Aasgaard, Trondheim. Administrasjonen fortsatte i kontorlokale på Tunga.

Melkemengden i selskapet i 1996 var 468 mill. liter, osteproduksjonen 28 500 tonn, og produksjonen av smør og Bremykt 5 700 tonn. Totalomsetningen var 2 370 mill. kroner. Antall ansatte var 840. I 2006 var melkemengden gått ned til 422 mill. liter, osteproduksjonen til 21 640 tonn, smør og Bremykt 5 088 tonn. Totalomsetningen var 3 911 mill. kroner. Antall ansatte var 884. I mellomtiden var avdelingen på Heimdal kommet med i Tine Midt-Norge med 169 ansatte, slik at det er en reell nedgang på 125 ansatte fra 1996 til 2006.

Kilder

Erland, Sigve: *Trøndermeieriet A/L 1947-1957*.

Hognestad, Roall: *Trøndelag Meierifolk gjennom 100 år, 1892-1992*.

Hognestad, Roall: *En epoke i forandringens tegn. Trøndelag Meieri 1983-1995*. Trondheim, Trøndelag meieri. 1997. 61s.

Wekre, Eivind: *Melkeomsetningen i Trondheim gjennom hundre år*. Trondheim, Trøndermeieriet. 1973. 284s.

Årsmeldinger Trøndermeieriet 1948-1983, Trøndelag Meieri 1984-1995, og Tine Midt-Norge 1996-2006

Roall Hognestad er utdannet ved Statens Meieriskole, Trondheim og Norges Landbrukshøgskole, meieri. Han har vært driftsassistent og meieribestyrer ved Harstad Meieri, meieribestyrer ved Innherredsmeieriet, Verdal og direktør ved Trøndermeieriet og Trøndelag Meieri, Trondheim.

